

1 Kestävä julkinen talous

Tilannekuva

Hallituksen talouspolitiikka pohjautuu valtiovarainministeriön tilannekuvaan Suomen taloudesta.

Valtiovarainministeriö arvioi talouskasvun olevan kuluvana vuonna vaihtelevaa, mutta kiihtyvän lähivuosina yli pitkän aikavälin kasvuvauhdin. Hallituskauden alussa taloustilannetta heikentää hintojen ja korkotason nousu, mikä vähentää yksityistä kysyntää ja kasvattaa julkisen talouden kustannuksia. Kotitalouksien ostovoiman vahvistuminen ja kestäväan kasvuun liittyvät suuret investoinnit nopeuttavat talouskasvua ensi vuodesta lähtien.

Suomen talouden rakenteellisia ongelmia ovat heikko tuottavuuden kasvu ja vähäiset tuotannolliset investoinnit. Tuottavuuskasvua hidastaa se, että tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa on verrattain vähän ja nuorten koulutusaste on jäänyt alemmalle tasolle kuin muissa kehittyneissä teollisuusmaissa. Vaikka työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, työttömyysaste on kuitenkin edelleen korkea ja osaavasta työvoimasta on pulaa.

Viimeisen noin viidentoista vuoden aikana julkisen talouden velkasuhde on noussut huomattavasti. Huoltosuhteen heikkenemisen myötä julkisen sektorin menot ovat kasvaneet tuloja nopeammin ja julkiseen talouteen on syntynyt mittava rakenteellinen alijäämä. Ikääntymiseen liittyvät menot jatkavat kasvuaan tulevana vuosina ja vuosikymmeninä. Tämän lisäksi velan määrän kasvu yhdessä kohonneen korkotason kanssa kasvattaa valtion velanhoidomenoja merkittävästi. Lähivuosina julkista taloutta kuormittavat myös useat mittavat turvallisuuteen liittyvät hankinnat. Ilman merkittäviä toimia julkisen talouden alijäämät jäävät suuriksi ja velkasuhde jatkaa kasvuaan, heikentäen julkisen talouden kykyä turvata hyvinvointiyhteiskunnan toimintakyky mahdollisten tulevien kriisien aikana ja niiden jälkeen.

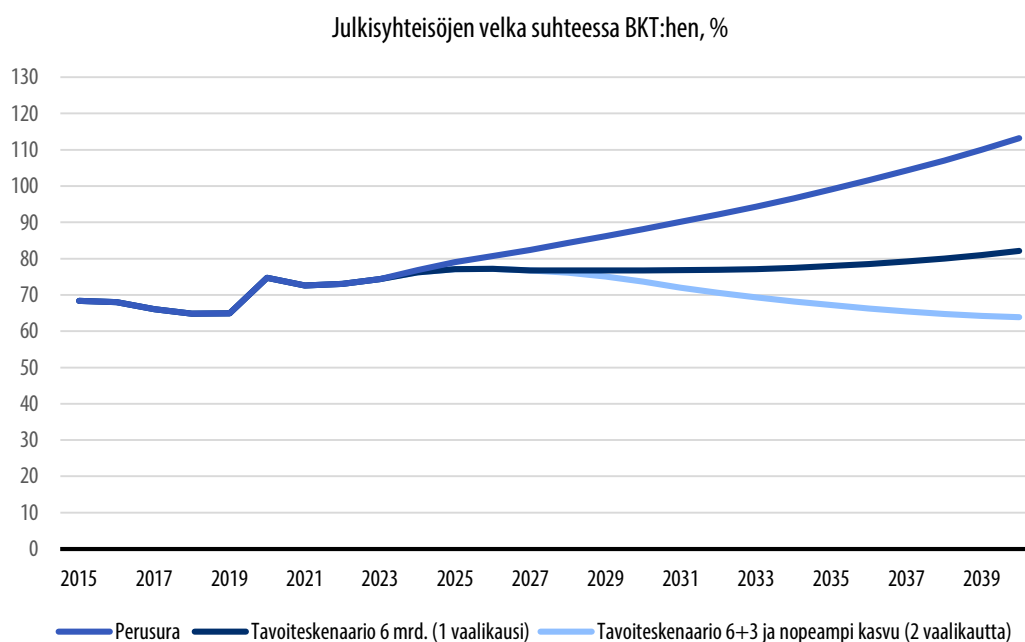
1.1 Talouspolitiikka

Hallituksen tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoa, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja kääntää hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Hallitus parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. Vakaa taloudellinen kehitys luo turvaa ja tukee perheellistymistä. Hallituksen tavoitteena on kasvattaa kotitalouksien ostovoimaa ja huomioida vaikutukset arjen kustannuksiin päätöksissään. Hallituksen tavoitteena on Suomi, jossa hyvinvointiyhteiskunnan tärkeimpien palveluiden rahoitus on turvattu myös tuleville sukupolville. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus toteuttaa kunnianhimoisia kasvua vauhdittavia uudistuksia sekä tekee välttämättömiä toimia julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen. Hallitus sitoutuu julkisen talouden tasapainottamiseen varmistaakseen kansalaisten hyvinvoinnin ja kestäväan talouskehityksen. Hallituksen työllisyys- ja kasvutoimet yhdessä suorien sopeutustoimien kanssa luovat edellytykset julkisen talouden tasapainottumiseen vuonna 2031.

Julkisen talouden pysyvä rakenteellinen menojen ja tulojen epäsuhta on akuutti ongelma. Raskaasti alijäämäisen julkisen talouden velkasuhde on erkaantunut merkittävästi muista Pohjoismaista. Velkasuhteen vakauttaminen edellyttää julkisen talouden vahvistamista keskimäärin vähintään 0,5 % bruttokansantuotteesta vuosittain.

Velkaantumiskehityksen pysäyttäminen edellyttää julkisen talouden vahvistamista yhteensä yhdeksällä miljardilla eurolla kahden vaalikauden aikana. Hallituksen tavoite on vahvistaa julkista taloutta kuudella miljardilla eurolla tämän vaalikauden aikana. Pidemmän aikavälin tavoitteena on tasapainottaa julkinen talous ja kääntää velkasuhde laskuun muiden Pohjoismaiden tasolle.

Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Uskottava talouspolitiikka edellyttää myös suoria säästötoimia. Säästöt pyritään toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen. Kansainvälisessä vertailussa korkean verorasituksen ja talouskasvun edellytysten turvaamisen vuoksi tasapainotusta ei toteuteta kokonaisveroastetta kiristämällä.

Suomalaisten ostovoiman ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi hallituksen keskeisenä tavoitteena on talouskasvun edellytysten vahvistaminen. Talouskasvua vauhditetaan parantamalla reilua kilpailua, tekemällä merkittävät panostukset TKI-toimintaan, nostamalla osaamistasoa ja kehittämällä työmarkkinoita. Lisäksi hallituksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja yrittämisen edellytyksiä.

Hallitus toteuttaa kauden aikana mittavat kertaluonteiset panostukset kasvun tukemiseksi. Hallitus rahoittaa neljän miljardin kertaluonteisten investointien kokonaisuuden myymällä valtion omaisuutta, purkamalla valtio-omisteisten listaamattomien yhtiöiden ylipääomitukset sekä tekemällä tuloutuksia Valtion asuntorahastosta rahaston nykytasoista toimintaa vaarantamatta.

Hallitus tähtää myös veropolitiikalla ostovoiman, talouskasvun, työllisyyden ja yrittäjyyden vahvistamiseen. Hallitus turvaa yrittämiselle ja investoinneille vakaan toimintaympäristön ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä sekä verotuksella. Kokonaisveroastetta ei kiristetä hallituksen päätöksillä.

Hyvinvointi syntyy työstä. Työllisyys syntyy kannattavan yritystoiminnan kautta. Työllisyys- ja kasvutoimilla tavoitellaan 100 000 uutta työllistä. Työllisyyspäätöksillä tavoitellaan myös julkisen talouden vahvistumista noin kahdella miljardilla eurolla. Pidemmällä aikavälillä hallituksen tavoitteena on nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin.

1.2 Finanssipolitiikka

Hallituksen talous- ja finanssipolitiikan lähtökohtana on turvata hyvinvointiyhteiskunta myös tuleville sukupolville. Varmistamme, ettei lasku Suomen velkaantumisesta lankea kohtuuttomasti tulevien sukupolvien harteille.

Hallituksen finanssipolitiikan tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Tämän varmistamiseksi julkisen talouden velkasuhde vakautetaan ja sen jälkeen käännetään ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle. Pitkän aikavälin tavoite on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen. Tämä edellyttää määrätietoista julkista taloutta vahvistavia ja talouskasvua tukevia toimia useamman vaalikauden ajan. Kyse on ylisukupolvisen oikeudenmukaisuuden turvaamisesta.

Hallituksen tavoitteena on, että julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan -1 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana eli vuoteen 2027 mennessä. Tavoite on linjassa velkakestävyystavoitteen kanssa.

Tavoitteen saavuttamiseksi hallitus sitoutuu vaalikauden aikana vahvistamaan julkista taloutta pysyvästi toimenpidekokonaisuudella, joka vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti 6 miljardia euroa vuoden 2027 tasolla. Julkinen talous huomioidaan kokonaisuutena alasektoreiden (valtio, kunnat, hyvinvointialueet, sosiaaliturvarahastot) välisen osaoptimoinnin välttämiseksi.

Hallitus seuraa aktiivisesti toimenpidekokonaisuuden toteutumista budjetti- ja kehysriihissä sekä reagoi korvaavilla toimenpiteillä, jos kokonaisuus uhkaa jäädä tavoitellusta kuuden miljardin tasosta.

Valtiontalouden kehysjärjestelmä on keskeinen hallituksen finanssipolitiikan ohjauksen väline ja uskottavan talouspolitiikan perusta. Hallitus sitoutuu valtiontalouden menoja koskevaan kehysmenettelyyn. Kehyssääntö on kuvattu liitteessä A.

Poliittiseen sitoutumiseen perustuneet säännöt eivät ole riittäneet viime vuosina turvaamaan finanssipolitiikan kestävyyttä ja uskottavuutta. Hallitus uudistaa ja vahvistaa finanssipolitiikan sääntöjä. Myös EU:n jäsenvaltiota sitovia finanssipolitiikan sääntöjä ollaan uudistamassa. Kansallinen finanssipolitiikan vahvistaminen ja EU:n finanssipoliittisen kehikon muutokset yhteensovitetaan kansalliseen lainsäädäntöön.

Hallitus sitoutuu siihen, että hallitusohjelmassa linjattujen pysyvien määrärahapäätösten johdosta vuonna 2027 kehyksen piiriin kuuluvat menot ovat 1,5 mrd. euroa pienemmät kuin 23.3.2023 päätetyssä valtiontalouden kehyksessä (vuoden 2024 hintatasossa).

Hallitusohjelman kirjauksia ja muita toimenpiteitä toteutetaan vaalikauden kehyksen mahdollistamissa rajoissa. Lisäksi hallitus sitoutuu tarkastelemaan hallitusohjelman toimenpiteitä uudelleen, mikäli toimenpiteiden vaikutusarviot muuttuvat merkittävästi hallitusohjelman yhteydessä tehdyistä arvioista tai niiden toteuttaminen vaarantaisi julkiselle taloudelle asetetun toimenpidekokonaisuuden tai rahoitusasematavoitteen saavuttamisen. Hallitus sitoutuu tarvittaessa priorisoimaan hankkeiden toteutusta.

Julkisen talouden menoja sopeutetaan hallituksen päätöksin nettomääräisesti noin 4 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla. Tähän pääsemiseksi hallitus sitoutuu liitteessä B lueteltuihin pysyviä säästöjä tuoviin tai maksutuloja lisääviin toimenpiteisiin. Hallituksen veropolitiikan linja on kuvattu liitteessä C. Osana sopeutustoimia hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista, joilla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista noin 2 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla. Toimet on kuvattu liitteessä D.

Hallitus suhtautuu vakavasti myös takaus- ja takuuvastuisiin liittyviin julkisen talouden riskeihin. Valtion takausten ja takuiden arviointi- ja myöntöprosessia kehitetään riskit kattavammin huomioivaksi ja takauksista lähtökohtaisesti peritään aina asianmukainen takausmaksu. Takausmaksujen periminen otetaan käyttöön kattavasti myös asuntorahoituksessa.

1.3 Veropolitiikka

Hallitus tavoittelee veropolitiikalla kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistumista. Hallituksen veropolitiikka kannustaa työnteeseen ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta. Hallitus ei päätösperäisesti kiristä kokonaisveroastetta.

Kotitalouksien ostovoimaa vahvistetaan keventämällä työn ja liikkumisen verotusta. Korkeat liikkumisen kustannukset heikentävät työn vastaanottamisen kannustimia. Työn vastaanottamisen kannustimien parantamiseksi ansiotuloveron kevennystä painotetaan

pieni- ja keskituloisiin korottamalla työtulovähennystä ja ottamalla käyttöön lapsi-kohtainen korotettu työtulovähennys. Lisäksi yli 65-vuotiaiden työnteon kannustimia parannetaan merkittävästi. Ansiotuloverotukseen tehdään tarkistus vuosittain ansiotaso- tai kuluttajahintaindeksin perusteella nopeammin kasvavan indeksin mukaisesti.

Hallitus ei valmistele maakuntaveron käyttöönottoa.

Hallituksen tavoitteena on tukea talouskasvua ja vahvistaa kotimaista omistajuutta. Pääomatuloveroa tai piensijoittajan verotusta ei kiristetä missään omaisuuslajissa. Perintöveron maksuaikoja pidennetään 10 vuoteen. Perintöveron korvaamista perintönä saadun omaisuuden luovutusvoittojen verotuksella selvitetään. Kotimaista omistajuutta tuetaan nostamalla osakesäästötilin talletuskatto.

Hallituksen veropolitiikka poistaa esteitä ulkomaisten työntekijöiden Suomeen lähettämiseltä.

Hallitus parantaa kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi tarkoitettuja verokannustimia pidentämällä avainhenkilölain työssäoloaikaa.

Hallitus pitää yhteisöverokannan kilpailukykyisellä tasolla ja reagoi tarvittaessa verrokimaissa tapahtuviin verotuksen muutoksiin. Listaamattomien yritysten osinkoverohuojennus ja yrittäjävähennys säilyvät muuttumattomina.

Hallitus huomioi ja kompensoi jakeluvelvoitepäättöksen vaikutukset pumppuhintoihin. Seuraamusmaksutuloja kertyy valtiolle tilanteessa, jossa jakeluvelvoite ei toteudu täysimääräisesti. Mahdolliset seuraamusmaksutulot ohjataan taakanjakosektorin kustannustehokkaisiin ilmastotoimiin siten, että tavoitellut päästövähennykset saadaan katettua.

Hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkällä siirtymäajalla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille.

Hallitus sujuvoittaa veronkantoa ja parantaa verotuksen ennakoitavuutta. Veronkannon digitalisoitumista jatketaan.

Hallitus seuraa kansainvälisiä verohankkeita ja vaikuttaa aktiivisesti verotuksen kansainvälisen kehitykseen. Verotustoimivallan tulee jatkossakin säilyä pääasiassa kansallisella tasolla. Verotuottojen jakautumisessa kansainvälisesti keskeistä pitäisi jatkossakin olla se, missä on arvoa luovaa, innovatiivisuuteen sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan perustuvaa liiketoimintaa.

Hallitus jatkaa työtä veronkierron ja harmaan talouden torjumiseksi. Hallitus ei kuitenkaan edistä veronkierron vastaisessa työssä sellaisia hankkeita, jotka aiheuttavat suhteetonta hallinnollista taakkaa, ja jotka ulottuvat laajemmalle kuin veronkierron vastaisen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tarpeen. Hallitus myös tunnistaa kansainvälisen henkilöverotuksen ja monipaikkaisen työskentelyn asettamat haasteet työn verotukselle.

Valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset, rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

1.4 Omistajapolitiikka

Valtion omistajapolitiikan lähtökohtana on valtion yhtiöomistusten hallinnointi vastuullisesti, ammattimaisesti, omistuseron kannalta tarkoituksenmukaisesti ja omistaja-arvoa pitkäjänteisesti kasvattavasti.

Valtion omistajapolitiikkaa ohjaava uusi periaatepäättös valmistellaan vuoden 2023 aikana. Samassa yhteydessä päivitetään kuhunkin yhtiöön liittyvän intressin luonne ja nykyisten valtionyhtiöiden omistusrajojen ajanmukaisuus. Omistajapolitiikan periaatepäättöksen yhteydessä muodostetaan laaja-alainen näkemys valtion omistajapolitiikan ohjauksesta ja pitkän aikavälin tavoite valtion omaisuuden hoitamisesta.

Palkitsemisessa valtio edellyttää kohtuullisuutta ja edistää hyvää hallintotapaa. Osana periaatepäättöksen päivytystä tarkistetaan valtion edustajien osallistumisen periaatteet yhtiöiden hallituksiin sekä omistajaohjauksen käytänteet.

Hallitus jatkaa valtion omistamien yhtiöiden omistajaohjauksen keskittämistä valtio-neuvoston kansliaan Cinia Oy:n osalta. Samalla arvioidaan valtion yhtiöomistusten omistusosuuksia.

Valtion kotimaista pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoimintaa tehostetaan keskittämällä Business Finland Venture Capital Oy, Oppiva Invest Oy ja Ilmastorahasto Oy osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:ta. Selvitetään Finnfundin liittäminen osaksi kokonaisuutta tavoitteena vahvistaa sen vaikuttavuutta. Samassa yhteydessä Ilmastorahaston hallussa olevat Neste Oyj:n osakkeet siirretään valtioneuvoston kansliaan. Muodostetun Suomen Teollisuussijoitus Oy -konsernin pääomatilanne ja -tarve arvioidaan osana valtion erityis-tehtäväyhtiöitä koskevaa kokonaisarviointia ja kyseisiä yhtiöitä koskeva lainsäädäntö päivitetään vastaamaan uutta rakennetta.

Erityistehtävayhtiöistä tehdään hallituskauden alussa kokonaisarviointi, jossa arvioidaan nykyinen yhteiskunnallinen tarve kunkin yhtiön erityistehtävälle.

Valtio kunnioittaa reilun kilpailun vaatimuksia ja varmistaa sen, ettei se toiminnallaan syrjäytä yksityistä omistajuutta. Omistajana valtio pyrkii kaupallisesti toimivissa valtion-yhtiöissä vaikuttamaan vastuullisuuteen pohjaavan pidemmälle tulevaisuuteen tähtäävän yritysstrategian laatimiseen.

Kunkin yrityksen omistajastrategiassa tulee arvioida toimintaan liittyvät pääriskit ja varmistaa riskienhallinnan rooli päätöksenteon tukena. Eri yhtiöitä koskevissa omistaja-strategioissa ja yhteiskunnallisen intressin määrittelyssä valtio huomioi geopolittisen ulottuvuuden ja huoltovarmuusnäkökohdat Suomen kannalta. Valtionyhtiöiden osalta raportoidaan olennaiset tiedot taloudellisesta tilanteesta ja keskeisistä yhtiöihin kohdistu-vista riskeistä vuosineljänneksittäin talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle.

Valtio edellyttää valtionyhtiöiltä mahdollisimman johdonmukaista ja ennustettavaa osingonjakopolitiikkaa. Valtionyhtiöiden pääomien käytön on oltava tehokasta. Hallitus-kauden alussa arvioidaan valtion ei-listattujen yhtiöiden pääomatilanne ja mahdolliset ylipääomitukset puretaan.

Valtio edistää piensijoittajien mahdollisuuksia osallistua valtionyhtiöiden mahdollisiin osakeanteihin vahvistaen kotimaista omistajuutta.

1.5 Eläkkeet

Väestökehityksen vaikutuksesta eläkejärjestelmän osuus julkisesta taloudesta on kasvanut merkittävästi ja kehitys tulee jatkumaan tulevina vuosina. Julkisen talouden kestävyysvaje vaikuttaa eläkkeiden ja toimivien palveluiden kestäväen rahoituksen pitkällä aikavälillä. Siksi eläkejärjestelmää tulee kehittää osana julkista taloutta. Työeläkejärjestelmää tukee tuottavuus- ja talouskasvu, korkea työllisyys ja syntyvyyden kasvu.

Eläkejärjestelmän hallinto ja sijoitustoiminta tulee olla järjestetty läpinäkyvästi ja tehok-kaasti. Työeläkeyhtiöiden sijoitustoiminnan rakenteellisella uudistamisella voi olla selvityksen (Valkonen & Lassila, VNTEAS 2021:36) mukaan mahdollisuus kasvattaa tuottoja.

Työeläkepolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat eläkkeiden riittävä taso ja kattavuus, suku-polvien välinen oikeudenmukaisuus sekä rahoituksen kestävyys myös pitkällä aikavälillä. Samalla talouspolitiikan uskottavuus säilyy ja luottamus työeläkejärjestelmään turvataan.

Eläkejärjestelmän kulmakiviä ovat mm. etuus- ja vakuutusperusteisuus, lakisääteisyys, ansiosidonnaisuus ja omaisuuden suoja. Huoltosuhteen heikkenemisen sekä talouden kehitykseen, eläkevarojen sijoitustuottoihin ja tulevaan maksukehitykseen liittyvän epävarmuuden takia valmistellaan kolmikantaisesti tarvittavia työeläkelainsäädännön muutoksia rahoituksellisen kestävyuden varmistamiseksi ja riittävän etuustason turvaamiseksi.

Valmistelun tulee löytää valtiovarainministeriön ja Eläketurvakeskuksen yhteistyönä tehtävän arvioinnin pohjalta keinot eläkevakuutusmaksutason pitkän aikavälin vakauttamiseen sekä julkisen talouden kokonaisuuden merkittävään vahvistamiseen pitkällä aikavälillä sääntöpohjaisen vakautusjärjestelmän avulla.

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 218 a §:ssä tarkoitettu työurien kehityksen arviointi tehdään ensimmäisen kerran vuonna 2026.

Hallitus valmistelee työeläkepolitiikkaa koskevat asiat keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa kolmikantaisesti. Hallitus pyytää järjestöjä neuvottelemaan yhdessä hallituksen kanssa ja esittämään tarpeelliset toimet edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallitus sitoutuu tekemään tarvittavat päätökset tavoitteen saavuttamiseksi, mikäli järjestöt eivät yhdessä hallituksen kanssa löydä yhteisymmärrystä muutoksista tammi-kuuhun 2025 mennessä.

Käynnistetään arviointi YEL-järjestelmän kehittämistarpeista. Osana arviointia selvitetään YEL-maksujen keskittämistä Melaan.

1.6 Investointiohjelma

Hallitus toteuttaa vaalikauden aikana määräaikaisen neljän miljardin euron investointiohjelman, jolla rakennetaan kestävä kasvun edellytyksiä koko Suomelle vuosikymmeniksi tästä eteenpäin. Investointiohjelma koostuu merkittävistä panostuksista työvoiman liikkuvuuden, vientivetoisen teollisuuden ja elinkeinoelämän kannalta tärkeisiin väylä-hankkeisiin, korjausvelan purkuun ja raidehankkeiden edistämiseen kaikkialla Suomessa.

Investointiohjelma rahoitetaan valtion omaisuuden myynnistä kertyvillä tuloilla, joten investointimenot eivät lisää valtion velanottotarvetta hallituskauden aikana. Investointiohjelmaa varten hallitus on linjannut erillisen enintään neljän miljardin euron kehysvarauksen.

Osana investointiohjelmaa hallitus panostaa yhteensä 520 miljoonaa euroa korjausvelkaohjelmaan, jolla hillitään korjausvelan kasvua. Hallitus tekee merkittävät panostukset väylähankkeisiin, joilla pyritään vahvistamaan talouden kilpailukykyä ja ihmisten sujuvaa liikkumista. Hallitus varautuu myös rahoittamaan MAL-sopimusten valtion osuuden.

Hallitus tekee mittavat panostukset rautatieverkon kehittämiseen eri puolilla Suomea. Hallitus kehittää päärataa nykyisessä ratakäytävässä Väyläviraston toimesta panostamalla pääradan kehittämiseen niin etelässä kuin pohjoisessa. Savonradan nopeuttamiseen ja perusparannuksiin sekä Karjalanradan kehittämiseen tehdään panostuksia osana investointiohjelmaa. Rantaradan elinvoimaisuus varmistetaan rantaradan perusparannushankkeella.

Hallitus vie eteenpäin lentoratahanketta varaamalla määrärahat lentoratahankkeen suunnitteluun ja valmistellen lentoradan toteuttamispäätöksen. Hankkeen edistämiseksi perustetaan yhtiö, jossa omistajina voivat valtion lisäksi olla kunnat. Yhtiötä pääomitetaan osana investointiohjelmaa. Muilta osin Suomi-radon valmistelu keskeytetään. Jäljellä olevat varat palautetaan omistajille. Itäradan hankeyhtiön toiminta jatkuu.

Investointiohjelman lisäksi valtio toteuttaa Turun tunnin juna -hankkeen, joka käsittää Espoo–Salon oikoradan rakentamisen ja Salon–Kupittaan yhteysvälin parantamisen. Rakentaminen käynnistyy Espoo–Lohja ja Salon–Kupittaan yhteysväleillä. Rakentamisvaihetta varten valtio varautuu osana investointiohjelmaa pääomittamaan rahoitusta kokoavaa yhtiötä, jonka osakkaina voivat valtion lisäksi olla kunnat.

Osana investointiohjelmaa tehdään 400 miljoonan euron kertaluonteinen panostus sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikuttavuuden lisäämiseen ja hoitojonojen purkuun. Osana investointiohjelmaa käynnistetään Puolustusvoimien suorituskyvyn vahvistamiseen tähtäävät materiaalihankinnat sekä varataan kertaluonteiset määrärahat ilmastotyön vahvistamiseen ja luonnontilan parantamiseen tähtääviin hankkeisiin. Lisäksi hallitus varautuu elinkeinopoliittisiin tarpeisiin kehyskaudella.